

Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce:	Mezilidská komunikace se zaměřením na neverbální komunikaci
Autor práce:	Veronika Špoková
Obor studia:	Pedagogika volného času
Posudek vypracoval:	PaedDr. Petr Bauman, Ph.D.
Datum:	2. 5. 2016

Předložená bakalářská práce představuje popis vybraných informací k tématu komunikace, přičemž se zaměřuje především na komunikaci neverbální, a to z hlediska sociálně psychologického. Deklarovaným cílem práce je přitom: „popsání hlavních signálů neverbální komunikace, které slouží pro vytvoření prvního dojmu z pozorovaného jedince.“

Jazyková a formální stránka práce, použité zdroje

Práce je psána čtivě, jen místy se objevují neobratné či zcela nesprávné slovní nebo větné vazby. V textu se však vyskytuje velké množství textových či jazykových chyb: od překlepů přes hrubé chyby až po již zmíněné chybné vazby slov či vět. Celkem bylo možné napočítat přes třicet takových chyb.

Seznam použitých zdrojů čítá 17 položek, přičemž některé z nich mají povahu publikací přehledového, učebnicového nebo obecně populárního spíše než odborného charakteru. Vzhledem k uvedenému cíli práce postrádám relevantní úžeji zaměřené odborné zdroje, odkazy na primární výzkumné zprávy (články z odborných časopisů) apod., o které by bylo možné popisně pojatou práci dostatečně solidně opřít.

Obsahová stránka práce

Členění textu je srozumitelné a smysluplné. Práce začíná obecným vymezením mezilidské komunikace a po letmé zmínce o komunikaci verbální se ve třetí kapitole, jež je těžištěm práce, věnuje komunikaci neverbální. Vzhledem k tomu, že cílem práce je popsat *hlavní* signály neverbální komunikace, postrádám nějak explicitněji uchopené kritérium výběru a zdůvodnění toho, co autorka považuje za hlavní komunikační signály či kanály v oblasti neverbální komunikace. Ve stávající podobě totiž jednotlivé části třetí kapitoly působí jako poněkud nahodilý sled vybraných aspektů bez patrného vyústění či uzavření.

Závěr práce je spíše velmi stručným „doslovem“, nikoli *závěrem* jako takovým. Z hlediska profilu studovaného oboru bych uvítal, pokud by součástí práce nebo jejího závěru bylo alespoň naznačení toho, jak autorka hodnotí funkce a možnosti různých aspektů neverbální komunikace v kontextu komunikace pedagogické. Nicméně této otázce může být věnován prostor při obhajobě.

Přes patrnou snahu autorky vytvořit solidní přehledovou práci po obsahové stránce hodnotím kvalitu předloženého textu jako kolísavou, celkově spíše slabou. Za nejpodstatnější považuji tyto své výhrady:

1. Informace převzaté z literatury jsou spíše vybírány a kladeny vedle sebe bez náležité reflexe a vzájemného propojení. Vzájemně jsou konfrontovány či srovnávány jen na několika málo místech (např. různá pojetí rozsahu osobního prostoru apod.). Přitom příležitostí reflektovat představované informace bylo v textu mnoho a některá klíčová místa práce bez této reflexe vyznívají velmi problematičtí. Například na s. 7 se hovoří o komunikaci obecně jako o způsobu „dorozumívání mezi lidmi prostřednictvím slov [...] a pohybů“. Dále se uvažuje mj. o možnosti komunikace mezi člověkem a zvířetem nebo o komunikaci sama se sebou. Naopak na s. 14 se hovoří o komunikaci neverbální jako o souhrnu „mimoslovních sdělení člověkem jiné osobě (lidem)“. Jak to tedy je?
2. Práce nereflektuje a nerozlišuje klíčové pojmy jako *sdělování*, *dorozumívání se*, *vytváření dojmu*, *vnímání*, *porozumění* apod. Pokud bychom uvažovali např. některé formulace na s. 42 (nebo v kap. 3.6 obecně), byl by nějaký rozdíl v tom, pokud bychom tvrdili, že „prostřednictvím vlasů komunikujeme“, nebo že „prostřednictvím vlasů vytváříme určitý dojem“, nebo že „úprava našich vlasů vytváří určitý dojem“, nebo že „člověku, který vnímá úpravu našich vlasů, může tato úprava asociovat určité souvislosti, které mohou navodit určitý dojem“ apod.?
3. Výběrem použitých zdrojů (v práci není výběr zdůvodněn, což u textu přehledového charakteru může být hodnoceno jako problém) byla perspektiva zkoumání daného jevu zúžena natolik, že vlastně nemůže ve výsledku nabídnout o mnoho víc než výpisky z obecně dostupné literatury. Pokud by se neomezovala jen na (zúženě pojaté) sociálně-psychologické hledisko, ale zahrnula i perspektivy jiné, otevřely by se jí zcela nové otázky a souvislosti. Např.: je neverbální komunikace skutečně *neverbální*, pokud recipient nebo i sám komunikátor každý mimoslovní signál překládá nebo dekóduje pomocí pojmů (viz poněkud pochybná snaha o interpretaci mimoslovních signálů představená v kapitole 3.6 ale i jinde v textu)? Velmi zajímavá mohla být např. diskuse možností neverbální komunikace s vyloučením pojmového myšlení (srov. Petříček, M. *Myšlení obrazem*) nebo zohlednění jiných aspektů teorie komunikace (např. McLuhanova teze, že *medium is the message*) apod. Toto nicméně uvádím pouze jako příklady, co myslím rozšířením perspektivy textu za horizont sociální psychologie. Autorka se samozřejmě mohla vydat i jinými směry, ovšem nesměla by se opírat pouze o tu nejdostupnější a obecně známou literaturu.
4. Práce v některých pasážích zcela rezignovala na odborný styl ve smyslu hodnocení použitých zdrojů popularizačního charakteru. Informace pouze přebírá, neuvádí a ani nehodnotí argumenty, o které jsou tyto informace opřeny. Jen výjimečně se snaží popsat metodologii, na jejímž základě autoři, které volně cituje, dospěli k uvedeným tezím. Za pochybné považují zejména odkazy na knihu Miroslava Krejčíře *Tak mluví tělo*. Ale pečlivější kritiku by zasloužily i další v textu použité materiály. Interpretaci některých neverbálních komunikačních signálů ve smyslu „může to znamenat toto“ (bez dalšího rozboru a zdůvodnění) lze totiž namnoze doplnit slovy „ale může to znamenat také cokoli jiného“. Nezanedbatelná část textu tak má z odborného hlediska v podstatě nulovou informační hodnotu.

Z důvodů výše uvedených předloženou bakalářskou práci považuji za problematickou. Navrhuji hodnocení stupněm „dobře“.